

24 ГОДИНИ ІВАНА ВЕЛИЧКОВСЬКОГО: ФУНКЦІЯ ЧИСЛА У БАРОКОВІЙ ТРАДИЦІЇ

У статті розглянуто питання функціонування числа у поетичній цілісності твору на різних текстових рівнях. Метою праці є перегляд творчих надбань Івана Величковського під кутом зору ритмологічної естетики з урахуванням культурного контексту та джерельного базису — Біблії

Пролегомени

«Бароко - тип культури, що характеризується первинністю знака по відношенню до тексту, в якому передусім активні правила поєднання знаків» [1, 15]. А. Макаров пише про те, що у добу бароко зростає інтерес до різноманітних форм мислення (релігійного, художнього, містичного, емоційно-афективного). Ці знання «перебувають здебільшого поза словом, поєднуючись із ним лише... у слові з логічно розмитим смисловим краєм» [2, 62]. Число у художньому

творі відповідає такій характеристиці, оскільки числовий смисловий край не завершується на його номінативному позначенні.

Літературне українське бароко зазвичай розглядає книги Святого Письма Старого та Нового Заповітів як особливу онтологічну сферу. Біблійний числовий ряд - найяскравіший приклад, що підтверджує символічний характер деяких чисел та їх груп. Кожне число символічно пов'язане із Біблійними оповідями. Тому числа в християнській традиції - це своєрідні засоби символіч-

ного введення людини у християнську догматику, біблійну традицію, літургійний контекст.

«Поява чисел у посланнях Бога людям пов'язана з тією обставиною, що Творцю властиві цифри як міри обчислення» [3, 25], наприклад, Трійця - три Особи, Єдиносутність Бога - один Бог, «Слава Господня» - за Ізекеїлем складається з чотирьох елементів: людської фігури, вогню всередині неї, саява навколо, престолу під нею. Створюючи світ, Бог ніби «копіював» свої якості, вводячи кількісні співвідношення, що й зумовило появу чисел, які мають духовно-містичне значення.

Проблема функціонування числа у поетичній цілісності твору й досі залишається без достатньої уваги. Проблема власне числової семантики вивчається у зв'язку з філософсько-естетичною, культурологічною, релігійнознавчою тематикою. Адже число набуває свого значення, перебуваючи у контексті певних культурних зв'язків, заглибленості у традиції.

Творчі надбання Івана Величковського, одного з найвиразніших представників українського бароко, чітких обрисів набувають під кутом зору аритмологічної естетики з урахуванням культурного контексту та джерельного базису - Біблії.

Отже, бароковий автор:

- мусив прилучатися до християнської *translatio studio*, апріорно вбачати у біблійному тексті складний семантичний рельєф та адекватно віддзеркалювати його власною герменевтичною методою. Таким чином, «твір бароко... потребував від читача зусиль думки» [4, 23], адже велика кількість значень, прихованих у ньому, стимулювала читача самостійно розкривати, виявляти та визначати співвідношення символічних знаків із позатекстовим матеріалом;

- конструював текст на основі поєднань різних семантичних площин і знакових систем, що відповідало моделям спілкування віруючого з Богом. «Все, що відображав поет та художник, могло бути підтверджене прикладами, значення яких було відоме наперед. Вони запозичувались із Біблії та «називалися «старими прикладами»» [4, 24].

Символ набуває глибоко концептуального змісту, вводячи бароковий твір до загального контексту християнської культури з її кодом, ключем до якого є БІБЛІЯ. «Архетипні чинники тут не втрачають сенсу» [5, 43]. Трансплантація тексту із сакрального храмового простору Біблії до замкнутого простору збірки віршів супроводжується уподібненням просторових об'ємів до образно-сміслових, що виростають на **числовому ґрунті**.

Чітко проступають усі згадані головні особливості й риси бароко й у творчості Івана Величковського. Запозичуючи образну матерію з античності, середньовіччя та Відродження, алегоризуючи її у християнському дусі, письменник надає нам інтелектуальне та естетичне задоволення від «загадок».

Враховуючи емблематичну практику бароко, семіотичні дослідження з емблематики та роль числа у художніх текстах, обраних для дослідження, ми виокремлюємо, на рівні з уже визначеними філософсько-теологічними функціями, ще й функцію емблематичну. На нашу думку, саме таку функцію виконують числа у «Зегарі з полузегарком» Івана Величковського.

Головним завданням письменника було навести концептуально найважливіші моменти ніби в «предметному покажчику», відбити «план» у «покажчику змісту», зазначити основні думки в «передмові» до основного позатекстового шару, наприклад Священного Письма. Таким чином, ці «предметні покажчики», «плани», «передмови» ставали повноцінними текстами, які повноправно можна назвати літературними (художніми) творами.

Бароковий письменник за допомогою емблеми намагається будь-яке абстрактне поняття наділити матеріальними рисами й навпаки. Окрім того, у Д. Чижевського йдеться про поширення емблематичних елементів в інших літературних творах, які базуються на Святому Письмі [6, 215]. Тому можна говорити про непряме використання емблеми як такої, про запозичення емблематичного принципу у передачі абстрактної інформації.

«Істотною ознакою барокко в поезії, - писав І. Єрьомін, - є змішування семантики, звернення до вторинного значення слова і розгортання цих значень...» [7, 50]. Оскільки «висока сконцентрованість думки як вимога жанру не дає можливості тлумачення образу, а лише називає його» [1, 12], тому маємо номінативний числовий покажчик, за зовнішньою оболонкою якого приховано біблійний зміст.

Число у композиції часу

«Зегар з полузегарком» - оригінально побудована поема із циклу віршів про **ЧАС**: популярна в бароковій поезії тема, якій Величковський приділив особливу увагу.

Доба, день, ніч - з одного боку, явища циклічні, такі, що зазвичай повторюються, а з іншого - це все життя людини або людства (у ширшому сенсі), а, отже, цей час - незворотний, такий, що має проминути і виявляє характерну для бароко рису - апокаліптичність. Недарма письменник вказує числом на Об'явлення Івана Богослова.

Значення, яке має для християнства історія, незворотність історичної миті, дати - величезне, воно постійно насичується потоком фактичних чисел, з якого відфільтровується втілення НАД-часового. Таким чином, спостерігається тенденція до осмислення множини хронологічних ідентифікацій моменту.

Містичний історизм, що наявний у вже у Старозавітному каноні та юдаїстичній міфології, в християнстві поглиблюється. Сакральна значущість дати - повна протилежність природі міфа, що відображає ритм річних циклів. Події християнської Священної історії завжди сприймаються сушими, такими, що дійсно відбувалися у визначені, конкретні моменти часу, яким, з погляду християнства, надаються смисл та онтологічне тлумачення. Розвивається оновлена міфологія часу, а отже, і його числового позначення.

Час міфічний, у міфології «початковий», «ранній», «перший» час є попередником емпіричного (історичного) «профанного» світу. Час міфічний - це час першопредметів, першоподій та першотворень, він відображений насамперед у процесах творення - космогонічних, антропогонічних (тож весь Старий Заповіт побудований на часі міфічному).

Початковий час - завжди сакральний, це сфера першопричин наступних емпіричних подій. Отже, праподії - то «цеглинки» міфічної моделі світу. Міфічний час є універсальним першоджерелом не лише причин, архетипних першообразів, зразків, а й і надприродних духовних сил, що перманентно підтримують встановлений порядок у природі та суспільстві.

Міфічна модель часу має лінійний характер, однак вона поступово оновлюється й переростає в іншу - циклічну модель часу. Цьому сприяє ритуальне повторення подій (календарні обряди та розвиток уявлень про «вічних людей», що вмирають і воскресають).

Базова тема міфічного часу та його головні дійові особи - це «вічні люди», фактично вони є єдиним образом, присутнім у сюжеті міфічного часу. А в Біблії майже всі основні персоналії виконують функцію «вічних людей»: це і сам Христос, і апостоли, і Марія, життя кожного з яких насичене числовою символікою, без якої текст Біблії не видавався б таким імовірним. Ці особливості Біблійного часу покладено в основу чисел, використаних у «Зегарі з полужегарком».

Експліцитний рівень функціонування числа

Цифрами у «Зегарі» позначено не просто рядки вірша, а за допомогою тексту розкривається символіка християнського, біблійного числа (див. таблицю). Тож спробуємо розглянути семантику числа на експліцитному рівні.

Буквальний рівень числа, наприклад, «час *перший*», має у назві кожного з двовіршів самодостатній характер, що поряд із суто символічним у другому створює певну концептивну ситуацію.

Символіка перших трьох чисел незмінно пов'язана із Богом-Отцем, Богом-Сином, Марією та Святим Духом. Цікавим є те, що головним персонажем перших «часів» є Марія, вона всюди посідає перше місце, тобто «законне» місце

Бога, бо вона ЄДИНА Богоматір, тому всі інші згадуються поруч з Нею у певному контексті. А також символічною є власне Трійця, три Богословських «діла» (молитва, піст і милостиня).

Основа «часу» четвертого - **хрест**, який символізує об'єднання суперечностей, подолання дуалістичного погляду на світ, що став звичайним для людини з того моменту, як її було вигнано з раю. Горизонтальна лінія хреста - жіночий аспект, земля, матерія, вертикальна - чоловічий аспект, творче начало, небо і дух. Точка перетину двох ліній (горизонтальної та вертикальної), в якій обидва аспекти зливаються в єдине ціле, стає одночасно джерелом енергії, із якого світ розгортається в усіх чотирьох напрямках: за сторонами світу, за порами року тощо.

Квадрат охоче використовують як знак матеріального світу, що утворений із *чотирьох стихій*, які своєю чергою відповідають чотирьом сторонам світу. Хрест над квадратом - символ надії, це дерево життя, яке проростає з кам'яної могили, це можливість воскресіння. Нерідко таким чином позначають «філософський камінь», що нібито може подарувати безсмертя і вічну молодість, у цьому випадку - вічне життя для праведників після другого пришествя Сина Божого. Навіть Град Божий має форму куба (Од. 12:1), що у біблійній символіці означає звернення до чотирьох *сторін світу* та завершеність.

Отже, **чотири стихії** утворюють хрест, він же - світовий квадрат. Ганс Рудольф Грім ще раз спробував узагальнити зв'язок між окремими стихіями і кругообігом пір року, говорячи про народне мистецтво у бароко й рококо: «Чотири стихії: вогонь, повітря, вода і земля - кожна має свій час правління, наприклад, від півночі до сходу сонця править Земля...» [8, 295]. Таким чином, із хреста можна утворити чотири квадрати:

схід	південь	повітря	вогонь
захід	північ	земля	вода

весна	літо	ранок	день
осінь	зима	вечір	ніч

Зазвичай **чотири пори року** визначаються за різними ознаками, в яких відображено народні повір'я. Весна - час вітрів, від весняного рівнодення до літнього сонцестояння; «вогняне» літо - від літнього сонцестояння, найкоротшої ночі у році, яка у європейських народів відзначається святом народження Івана Хрестителя, до осіннього рівнодення; осінь - пора дощів, від осіннього рівнодення до зимового сонцестояння; а зима готує народження всіх проявів життя у новому році, від зимового сонцестояння до весня-

ного рівнодення [9]. Пори року позначають циклічність часу, але у трактуванні Біблії разом із щорічним відновленням природи постає образ есхатологічного (історичного) одноразового, миттєвого часу, де зима - Страшний Суд, той самий час підготовки до народження нового життя й оновлення світу в цілому.

«О твоєм сын!) гласят столпы в(г)ры» [10, 60/ (час 4, цілого зегара) - «гласити» про сина можуть чотири євангелісти, і чотири вітри, помічники Бога-Отця. Як відомо, Новий Заповіт написаний **чотирма євангелістами**, що напевне не є простим збігом. Кожний з них представляє, уособлює один з елементів чотирьох стихій, які сприяли появі Бога-Отця:

Матвій - повітря	Лука - земля
Марк - вогонь	Іван - вода

Крім того, їхні імена у певній послідовності (Матвій. Іван. Марк. Лука) ще читають як «Знай. Бажай. Насмілюйся. Мовчи» [8, 195/.

П'ятий «час» теж символізує фізичний світ, це криваві рани, це хлібини для того, щоб задовольнити тілесну потребу в їжі, це фізичні відчуття Марії. Однак усі ці фізичні особливості не використовуються у своїй прямій функції. *П'ять ран* Христових - це стигми на руках, ногах і в грудях. Вони символізують, на нашу думку, смерть п'яти почуттів, за допомогою яких людина сприймає матеріальний світ. Їх можна розуміти також як п'ять пальців руки, за допомогою яких людина фізично сприймає світ. Щоб уникнути розриву між Богом і людиною, Ісус-людина має позбавити себе відчуттів, які приносять йому почуття, егоцентричні уявлення та ілюзії, що він - відокремлена від світу особистість, і тим самим спробувати злитися з Богом, тобто стати Ісусом-Богом. Смерть людини (розп'яття Христа) в цьому випадку - це народження Бога.

«Шестокрилатий» у Величковського — це серафим. Серафими - ангели, що стоять на вищому щаблі небесної ієрархії, найближчі до «престолу Божого», зображаються шестикрилими із великою кількістю очей. Їх опис є у Старозавітній книзі пророка Ісайї: «по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав...» (Іс. 6:2-3). Серафими - перший чин, що утворює разом із херувимами й престолами першу тріаду дев'яти чинів ангелів, найближчих до Бога. Серафим для людини - як шлях до спасіння. До Величковського в описі ангелів з'являлося лише два крила «добрих діл», що означали віру та добродієність. Шість крил Величковського — це віра, надія, любов, «убозтво», чистота і «послушання».

Найбільшого значення, звичайно, «сімка» набуває в Об'явленні Івана Богослова (сім обшин, сім рогів страшного дракона, сім чаш гніву в «Книзі за сімома печатами», потрібно

зняти сім печаток, сім урожайних і сім неврожайних років). Величковський згадує про сім дарів Святого Духа, які можна знайти у Катехізисі (Премудрість, Розум, Рада, Кріпость, Знання, Побожність, Боязнь Бога) та сім таїн Святого Духа (Хрещення, Миропомазання, Євхаристія, Сповідь, Оливопомазання, Священство, Подружжя). Згадка про «седми соборов» веде до двох варіантів розкодування: сім Вселенських соборів, що їх визнає церква, або сім церков - число асійських церков, що втілює повноту Вселенської церкви (Од. 1:4) (7 означає повноту). Нерідко були спроби знайти у семи церквах вказівку на сім епох церковної історії. Але саме Одкровення св. Івана Богослова не дає підстав для такої думки. Послання можна розглядати як проповідь, звернену до християн усіх часів і народів.

Число «дев'ять» базується на числі «три» та визначає хор (сонм) ангелів у цілому. У Величковського найяскравішим моментом є дев'ять блаженств Христа у його Нагірній проповіді (Мт. 5:3-11): блаженні 1) вбогі духом, 2) засмучені, 3) лагідні, 4) голодні та спрагнені правди, 5) милостиві, 6) чисті серцем, 7) миротворці, 8) вигнані за правду, 9) ганьблені й гнані.

Загадкова, навіть містична згадка «десяти небес» у «Часі 10-ому» Величковського пов'язана, на нашу думку, із поняттям «слави Божої» - тобто сфери самовиявлення, саморозкриття Бога. Для тлумачення цього постулату потрібно звернутися до історії, а саме до античного уявлення святості та шляху до богів. Міфологічна уява прагнула виокремити та класифікувати різні рівні, сфери або духовні простори «слави». Або згадаймо кола раю у «Божественній комедії» Данте.

Існує ще й інший спосіб, зокрема у філософсько-релігійній думці, про виокремлення десяти сефирот. Ці десять небес (за аналогією до уявлення про сім палаців) - містичний маршрут душі, що йде до Бога. До створення світу Бог, будучи непізнаним, ніби не існував, а в акті творіння Землі прийшов за допомогою субстанцій десяти сефирот, пройшовши крізь які, утворився наш чуттєвий світ.

Рядок «небес десяти... царице» [10, 60/ у «Зегарі цілому» вказує на те, що Величковський орієнтується на католицьку релігійну систему. Момент урочистого увінчання Марії як «цариці небесної» походить із західної традиції.

Знаходимо у Величковського ще згадування притч про десять дів (Мт. 25:1), десять мін (Лк. 19:12) та зцілення десяти прокажених (Лк. 17:11-19). У першій - діви символізують християнські душі, що очікують на нареченого - Христа. Олива означає віру, надію та діяльну любов. Зміст притчі - не варто пасивно очікувати на Божий Суд, людина покликана працювати й примножувати дари, дані їй Богом. У другій

притчі в унісон першій йдеться про те, що людині потрібно працювати та знову ж таки збільшувати у собі дари Божі, щоб стати «достойною» Царства Небесного.

У «Часі 11-ому» наведено Притчу про робітників у винограднику (Мт. 20:1). У ній Ісус Христос вчить, що Царство Небесне є не лише нагородою, а й вільним дарунком благодаті Божої, яка перевищує будь-яку міру нашої праці та яку не можна зіставити із обмеженим людським поняттям про справедливість.

Символічний характер має число 12 з його сакраментальною значущістю. Число це найближче пов'язане із числом дванадцяти синів Якова, а відповідно і колін Ізраїлевих (дванадцять апостолів вибрані за числом дванадцяти патріархів, прабатьків Ізраїлю). Даруючи людям Новий Заповіт, Христос ставить на сторожі дванадцять нових родоначальників. Дванадцять апостолів ніби уособлюють всю дванадцятичасткову повноту «вибраного народу»: «...тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих...» (Мт. 19:28).

12 - число Ізраїлю, тобто «нового Ізраїлю» - церкви. 12 - це «боголюбське» число - добуток доданків 3 і 4, де 3 - символ божественної сутності (Трійці) і вищого небесного світу, а 4 - число матеріальних стихій, сторін світу - символ людської природи, нижнього земного світу. Есхатологічний образ церкви пронизаний символікою числа 12, прямо співвіднесеного із числом дванадцяти апостолів: Новий Єрусалим - місто «мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять Ангелів та ймення написані дванадцять тисяч стадій; довжиною синів Ізраїлю... 1 міський мур мав дванадцять підвалів, а на них дванадцять імен дванадцяти апостолів» (Об. 21:12-13).

Використання дванадцяти апостолів у вигляді фігурок на міських годинниках Західної Європи породжене асоціюванням їх числа із дванадцятигодинним поділом часу (24 або 12х2 годин, 12 місяців).

Величковський увінчує Марію вінцем із дванадцяти зірок [10, 63] - тлумачення тут може бути різним, це й астральні сузір'я (кількість знаків зодіаку), і дванадцять місяців року... але у поета існує паралельно ще один вірш із назвою «Вінець богородици от звСзд дванадесят...» [10, 95]. Вінець із 12 зірок - символ досконалого, повного соборного єднання.

Імпліцитний рівень функціонування числа

Можемо говорити про «Зегар з полузегарком» як про символічну, знакову поему, в основу якої покладено естетичну категорію літератури бароко-універсальну картину світу. Іван Величковський належить до тих митців українського бароко, які не шукали нового змісту, розширюючи його чи подаючи під своїм кутом зору. Він

добирав традиційні теми й мав консервативне розуміння канонів високої поезії. Натомість велику увагу надавав формі, виявляючи тут неабияку майстерність та винахідливість, складаючи твори як ребуси, або як поетичні конструкції.

Кирилична абетка не використовувала для запису чисел арабські та римські цифри, а за зразком візантійського письма літери мали числове значення.

За цим принципом, на імпліцитному рівні, особливо у «Зегарі цілому» маємо повторення однорідних приголосних не лише задля підвищення інтонаційної виразності вірша та емоційного поглиблення його смислового зв'язку. Алітерація на «р» першого «часу» «Зегара» - не випадкова, числове значення цієї літери - 1 (один) у розряді сотень, у другому «часі» відповідно повторюється літера «с», числове значення якої у розряді сотень - 2 (два), у тринадцятому - алітерація на «т» - відповідно 3 (три) у розряді сотень тощо.

На жаль, не можна сказати, що Величковський дотримується подібної практики в усіх двовіршах-«часах». Числова символіка на імпліцитному рівні у барокового письменника не дістала належного відображення, хоча й не втратила своєї емблематичної функції.

Число в «Зегарі» - барокова емблема, такий собі «посилений варіант фразеологізму, в якому кожний елемент окремо позначає зовсім не те, що у поєднанні» [11, 87].

«Годинник життя» Івана Величковського, як і будь-який годинник, має дві стрілки. На зегарі одвічному перша вказує години, тобто йдеться про Бога й людину (Величковський «вишукано грає словом як річчю Божественною» [12, 12]), а друга показує хвилини («минут») - людський світ у всій різноманітності, складності, тлінності й неповторності.

«Зегар з полузегарком» Івана Величковського доводить абсолютність емблематичного зв'язку числа із позатекстовим біблійним простором. «Зегар з полузегарком» став саме таким прикладом структурування тексту Біблії. За цим твором можна складати тести на знання Біблії, притч, подій тощо. «Зегар з полузегарком» змусив нас звернути увагу на ЧИСЛО, яке відіграє не останню роль у Священному Писанні. Раніше, читаючи Біблію, навряд чи хтось звертав увагу на превалювання таких чисел, як 4, 7, 10, 12 чи навіть 144 (12х12), та їхнє значення. Величковський дуже стисло й точно схарактеризував кожне число з теологічного погляду для легшого розуміння і прочитання Тексту.

Затвердженням Ю. Ісіченка, бароковий книжник, сприймаючи літературні пам'ятки на певній культурній дистанції, прагнув проаналізувати їхню структуру й використати традиційну модель з метою, властивою певній естетиці, художньому експерименту, зберігаючи її фундаментальні елементи і замінюючи другорядні [5, 41]. Числова

символіка сконцентрувала у собі питомі риси барокового стилю: концептизм, синтез мистецтв, підвищену увагу до форми, знаку, ігрове начало і навіть декоративність.

Звідси і належність числа до різних категорій мистецтва та світобачення, оскільки для барокового курйозного віршування характерним є момент синестезійності, поєднання елементів літератури й образотворчого мистецтва. Така функція дає нам змогу в одному слові (числівнику) об'єднати його «образотворчий» асоціативний та фактологічний рівні. «Емблематичність» виявляється на декількох рівнях, коли автор нама-

гається різними способами (алітерацією, алюзією, повторами, візуалізацією) сфокусувати увагу читача на числі-емблемі, а відтак зорієнтувати на християнський твір-першоджерело або ж на християнську традицію загалом.

«Вельми складне, узагальнене до формалізації мислення, на засадах мізантропічної християнської ідеології, і неперевершена поетична майстерність» [12, 11] відбиваються у Величковського й у використанні числової символіки. Його виняткове християнське, канонізоване ЧИСЛО – принцип не лише тексто-, а й смисло-творення.

Таблиця – Експліцитний рівень тлумачення семантизованого числа у «Зегарі з полузегарком» Івана Величковського

К-сть год.	Зегар цілий	Полузегарок	
		«дневный»	«нощный»
1	Народження Христа	Народження Христа	Народження Христа
2	Подвійна природа Месії	Подвійна природа Месії	Подвійна природа Месії
3	Єдність трійці	Дух благодаті	Три богословські справи
4	Стовпи віри	Сторони світу	Стихії
5	Рани на тілі Христа	Хлібини, якими нагодували людей	Відчуття Марії
6	Цієї години було розіп'ято Христа	Благовіщення	«час», пов'язаний з Своєю
7	Дари Святого Духа	Собори (кількість асійських церков)	Таїни Святого Духа
8	День обрізання Христа	Св. Лука 2:21	Початок потоку
9	0 цій годині знято з хреста тіло Христа	Кількість місяців вагітності	Кількість жертвних «телцов»
10	Кількість небес	Оздоровлення стількох прокажених	Псалтир Десятиструнна
11	Час прийняття грішних	Одна Марія на десять дів чиста	Винятковість Христа
12	Кількість апостолів	Вінець Марії із зірок	У цьому віці Христос став учителем
13	Кількість жертвних «телцов»		
14	14 тис. немовлят		
15	Маріїн вік народження Христа		
16	10 небес + Серафими		
17	17-річна Марія		
18	4 Цар. 25:17		
19	9 блаженств Христа		
20	Про праведних у розмові Авраама з Богом		
21	Кара на Ізраїль за бунт проти Господа		
22	Вдовина лепта		
23	Застереження від ідолопоклоніння		
24	Кількість старців біля Божого престолу		

Матушек О. Ю. Символіка Богородиці у метатексті барокової літератури: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. - Харків, 1999, - 19 с.

Макаров А. Світло українського бароко. - К.: Мистецтво, 1994. - 288 с.

Сизоненко В. Л., Беленкова М. И. Математика Библии. - Харьков, 2001. - Ч. 1. - 306 с.

Софронова Л. А. Несколько замечаний о поэтике барокко // Софронова Л. А. Поэтика славянского театра XVII-XVIII вв. - М.: Наука, 1981.

Ісиченко Ю. У пошуках наративної програми барокового літературного твору // Українське бароко: Матеріали конгресу Міжнародної асоціації українців / АН України Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. - К., 1993.

Чижевський Д. Емблематична поезія // Чижевський Д. Українське літературне бароко. - К.: Обереги, 2003.

Цит. за: Іванько І. В. Про українське барокко // Радянське літературознавство. - 1970. - № 10.

Бауэр В. Символы христианства // Бауэр В. Энциклопедия символов. - М.: Крон-Пресс, 1995.

Рыбаков Б. А. Язычество древних славян. - М.: Наука, 1981. - 607 с.

Величковський І. Твори. - К.: Наукова думка, 1972. - 191 с.

Григорьева Е. Г. Эмблема и сопредельные явления в семиотическом аспекте их функционирования // Символ в системе культуры. Труды по знаковым системам - Тарту (Учен. зап. Тартуского ун-та; Вып. 754), 1987. - Т. 21.

12. Шевчук В. Іван Величковський та Києво-Чернігівська поетична школа другої половини XVIII століття // Українська мова та література, - листопад 2001. - № 43.

A. Yarovenko

IVAN VELYCHKOVS'KYI'S 24 HOURS:
NUMBER FUNCTION
IN THE BAROQUE TRADITION

The article deals with the issue of number function in the poetic unity of a work on various textual levels. The goal of the article is to reconsider Ivan Velychkovs 'kyi 's literary heritage from the numerology aesthetics point of view, taking into account its cultural context and main source - the Bible.